

**Рівненський державний
гуманітарний університет**

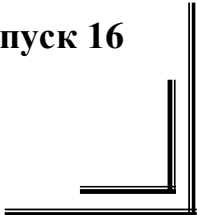

Актуальні питання психологічної науки

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 16

Рівне - 2022

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. Рівне: РДГУ, 2022. Вип. 16. 120 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Воробйов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ;

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ, перший проректор РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Ставицька О.Г. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ.

Друкується за рішенням вченої ради РДГУ (протокол № 5 від 26 травня 2022 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2022

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ВИВЧЕННЯ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ У ПСИХОЛОГІЧНІЙ НАУЦІ

Апостол Марина, здобувач ОС «бакалавр», 4 курс, РДГУ

Керівник: Сторож О.В., кандидат психологічних наук, доцент

Прагнення досягти успіху та відчувати повноту життя крізь призму максимального розкриття потенціалу особистості є природнім бажанням людини реалізувати себе в суспільстві. Шлях самовдосконалення є безкінечним. Це творчий, захопливий процес який триває протягом усього життя, надихає на нові звершення.

Питання самореалізації особливо детально розкрито науковцями гуманістичного напрямку. Феномен самореалізації вивчали такі науковці, як А. Адлер, К. Гольдштейн, К. Роджерс, З. Фрейд, Е. Еріксон, А. Маслоу, Е. Фром, К. Юнг. Гуманістичний напрямок акцентує увагу на самореалізації, як вершині потреб особистості. Серед науковців сучасності розгляд самореалізації займає важливе місце в дослідженнях Н. Громова, Н. Комісаренко, Л. Левченко.

Мета публікації - теоретично дослідити основні напрямки вивчення самореалізації особистості в психологічній науці.

Феномен самореалізації розглядається на сьогодні з різних ракурсів і, відповідно, можлива постановка акцента у визначенні даного явища в залежності від напрямку, в якому самореалізація досліджується.

Власне термін «самореалізація» вперше з'явився більше ста років тому у словнику філософії, у 1902 році. Філософський зміст терміну трактувався, як розвиток Я, шляхом розкриття індивідуальних можливостей особистості. Взагалі, у класичній філософії аспект самореалізації розглядався ще Г. Гегелем. Сучасний погляд на явище самореалізації в дискурсі сучасної філософської науки розглянуто такими науковцями, як А. Ісаєв, Н. Кулик, Л. Коган, В. Муляр, Н. Шаталова [3].

Якщо почати розгляд з класиків психологічної науки, напрямку психоаналітичного, то З. Фрейд пояснював явище самореалізації, як прояв бажань до задоволення, що криються глибоко у нашому підсвідомому, і певною мірою конфліктують із нормами суспільства. К. Юнг робив акцент в сторону самопізнання розглядаючи явище самореалізації, де пізнання своєї самості є фундаментом для особистісного зростання. А. Адлер диференціював проблему розгляду самореалізації з позиції наступних аспектів: по-перше це взаємодія особистості у суспільстві, як форма самореалізації, по-друге це прояв самореалізації у родинному колі, і, по-третє це самореалізація у професійній сфері. Теорія А. Адлера – це яскравий приклад моделі самовдосконалення, прояву ідеалізму. Приблизники

даної моделі самореалізації Г. Фромм та Г. Олпорт акцентували на тому, що людина прагне подолати уявні та реальні недоліки [1].

Особливе місце вивченню самореалізації належить у напрямку гуманістичної психології. Вершиною розвитку особистості, ознакою її зрілості, самореалізацію вважали А. Маслоу, К. Юнг, Е. Еріксон, Е. Фромм, Г. Олпорта. Самореалізація розглядається в гуманістичному напрямку, як творчий, креативний процес, що підживлює цікавість особистості до самопізнання, розкриття нових непізнаних ще граней власного Я.

К. Роджерс та А. Маслоу акцентували увагу на тому, що процеси пізнання є природньою потребою для нормальної, здорової особистості. Зокрема, пізнання її внутрішніх потреб, які дають змогу максимально комфортно пристосуватись людині до зовнішнього світу. Вони вважали, що усвідомлення потреб особистості є базою для її здорового розвитку.

Як життєво необхідну потребу, самореалізацію описує Е. Фромм. Значення даного явища він ставить вище простого задоволення базових потреб, що виникають разом із появою людини на світ і дають змогу на фізичному рівні адаптуватись до зовнішнього середовища. Е. Фромм вкладав в трактування самореалізації певною мірою екзистенціальний сенс, який проявляється у процесі спілкування та взаємодії з іншими людьми. Цю думку поділяв А. Маслоу, який також вважав можливим повноцінний розвиток здібностей людини при наявності суспільно важливої діяльності [3]. Ідея самореалізації у Е. Фромма – це спроба особистості реалізувати свою людську природу. На його думку процес самореалізації супроводжують такі поняття, як свобода і відчуження [1].

Особистість розглядається, як певна сукупність характеристик та спрямувань, що певним чином визначають індивідуальні поведінкові прояви [1]. Стиль життя та модель поведінки створюють певний фасад, за яким криється ядро особистості, в якому зберігаються загальні життєві напрями та цілі [1]. К. Роджерс чітко описує саме ядро особистості, де відбувається процес актуалізації потенційних можливостей людини, як основна сила самореалізації.

К. Гольдштейн є прибічником теорії К. Роджерса, і також вважав основною задачею реалізацію потенціальних можливостей закладених в характеристиках ядра особистості. Базове прагнення людини до реалізації свого вродженого потенціалу за визначенням Роджерса є тенденцією актуалізації, в той самий час К. Гольдштейн визначає даний процес, як тенденцію самоактуалізації. Фактично термін самоактуалізації за своїм змістом є дуже подібним до терміну самореалізації, що часто дає можливість використовувати їх, як синоніми.

Сучасні науковці розглядали самореалізацію з різних точок зору.

Б. Ананьев, К. Альбуханова-Славська, І. Бех, Є. Клімов, Г. Костюк, Б. Ломов розглядали явище самореалізації з позиції професійного самовираження [2].

Е. Галажинський, В. Зарицька, Л. Користильова та Д. Леонтьєв феномен самореалізації вкладали психолого-педагогічний зміст [2]. Є. Селєзньова виділяла соціальний аспект як обов'язковий у процесі самореалізації.

І. Смирнов, у свою чергу, розглядав вплив виховання, освіти і праці на особисті якості людини, які є вирішальними у понятті самореалізації. Одразу декілька аспектів структури особистості, що одночасно гармонійно розвиваються завдяки консолідації зусиль в напрямку розвитку потенціалів індивіда, виділяла Л. Користильова в своїх працях щодо самореалізації [2].

Таким чином, самореалізація є явищем багатогранним і неоднозначним, яке розглядається у науці під різними кутами. До сьогодні термін самореалізації є тотожним такому поняттю, як самоактуалізація, що ілюструє перехід потенційних можливостей особистості у актуальні. Процес самореалізації триває протягом усього життя і є базовою природньою потребою у розвитку та вдосконаленні задатків. Аналізуючи праці науковців гуманістичного напрямку, можна зробити висновок, що самореалізація є найвищим рівнем розкриття особистості, проявом зрілості і високого духовного розвитку. Отже, самореалізація є творчим, креативним процесом, що сприяє максимальному розвитку здібностей і розкриттю потенціалу особистості.

Список використаних джерел:

1. Диференційна психологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / за заг. ред. С. Д. Максименка. К.: Слово, 2013. 595 с.
2. Кравченко Н.Ю. Сучасний підхід до вивчення феномена самореалізації. *Збірник наукових праць. Теорія і практика сучасної психології*. Класичний приватний університет. 2018. № 6. С.137-140. URL: http://www.tpsp-journal.kpu.zp.ua/archive/6_2018/28.pdf
3. Кудинов Н.П., Авдеев Н.П., Архипочкина К.В. Психологическая природа самореализации личности в различных научных школах. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/psihologicheskaya-priroda-samorealizatsii-lichnosti-v-razlichnyh-nauchnyh-shkolah>

ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ВИНИКНЕННЯ ІНТЕРНЕТ-АДИКЦІЇ В ПІДЛІТКОВОМУ ВІСІ

Бабак Анна, здобувач ОС «бакалавр», 4 курс, РДГУ

Керівник: Ставицька О.Г., кандидат психологічних наук, доцент

Сьогодні, у час інтенсивного розвитку інформаційних технологій, Інтернет являється важливим фактором соціалізації великої кількості

Зміст

Вступ	3
Артемова О. Психосоціальна допомога в умовах кризи	4
Бабак К. Роль прив'язаності у сприйманні романтичних взаємин чоловіками та жінками.....	6
Главінська О. Особливості психологічного супроводу призовників строкової служби.....	8
Романюк В. Механізм боротьби або втечі як модель поведінки: психофізіологічні та клінічні аспекти.....	9
Рудюк О. Ціннісні пріоритети суб'єктів освітнього процесу у вищій школі.....	13
Савуляк В., Камінський А., Чичук Ю. Використання групового фокусованого інтерв'ю при підготовці соціальних проєктів для внутрішньо переміщених осіб.....	16
Савуляк В., Курята Н., Бабак А. Порівняльний аналіз ефективності кількісних і якісних методів соціально-психологічних досліджень	20
Андрійчук М. Особистісно-професійне самовизначення у ранній юності ...	25
Апостол М. Основні напрямки вивчення самореалізації особистості у психологічній науці.....	27
Бабак А. Психологічні чинники виникнення інтернет-адикції в підлітковому віці	30
Байдак В. Волонтерська діяльність студентської молоді	33
Балаушко О. Психологічні особливості виникнення шкільної дезаптації у дітей молодшого шкільного віку.....	34
Вінярська М. Особистісне самовизначення студентів у освітньому процесі.....	36
Воробей О. Психологічні особливості дітей підліткового віку та їх урахування в педагогічному процесі	39
Гамчук М. Психокорекційна робота з батьками, які виховують дітей з особливими потребами.....	42
Грицюк К. Психологічні особливості подолання тривожності студентів-психологів в умовах війни	43
Гурінчук Д. Професійне самовизначення: теоретичний аналіз.....	46
Гуцало Д. Психологічні особливості соціально-психологічної адаптації вимушено переселених осіб	48
Дереженко С. Психокорекція соціально-психологічного клімату в групі підлітків.....	51
Зайчук О. Військові дії як чинник міжособистісного конфлікту в	

підлітковому віці	53
Касянчик Л. Емпіричне дослідження психологічних чинників девіантної поведінки дітей підліткового віку	56
Кобець Д. Проблема креативності в психологічній науці	58
Козенюк М. Співвідношення емоційного інтелекту та комунікативної компетентності студентської молоді	60
Козенюк М. Теоретичний аналіз проблеми комунікативної компетентності студентської молоді	64
Конончук А. Психологічні особливості розвитку юнацького віку	66
Крук Я. Психологічні чинники підвищеної агресивності у дітей молодшого шкільного віку	69
Куришко А. Психологічні чинники подолання інтернет-залежності у підлітків	71
Курята Н. Дослідження життєстійкості як умови професійного зростання студента психолога	73
Левандовська А. Психологічні дослідження емоційного інтелекту у сучасній науці	75
Микитюк В. Психологічні особливості прояву агресивної поведінки у підлітковому віці	78
Мельникович І. Психологічні особливості прояву тривожності у підлітковому віці	80
Мовчко О. Вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на виникнення депресивних станів	83
Осіпчук А. Особливості формування гендерної ідентичності особистості у підлітковому віці	85
Парчук Т. Емоційний інтелект як чинник саморегуляції студентської молоді	88
Подерня Н. Психологічні чинники успішної адаптації особистості у соціальному середовищі	93
Пшенична Л. Емпатія як чинник розвитку міжособистісних відносин	95
Радчук О. Вплив емоційного інтелекту на розвиток міжособистісних стосунків сучасної молоді	98
Романюк О. Психологічні особливості впливу емпатії на розвиток комунікативної компетентності студентів	100
Сова Я. Психологічні проблеми вимушених трудових мігрантів	102
Хома О. Психологічні підходи до вивчення феномену академічної прокрастинації у студентському віці	105
Хомюк І. Психологія конфлікту у сучасній науці	108
Цицюра Д. Експериментальне дослідження проявів булінгу в освітньому середовищі	111

Цицюра О. Самоактуалізація майбутніх психологів у процесі професійної підготовки	114
Шуріна В. Психологічна корекція комунікативних навичок студентів	116
Зміст	118

Електронне видання

Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства

Випуск 16

Наукове редагування – доц. Романюк В.Л.
Відповідальний за випуск – проф. Воробйов А.М.

Формат 60x80/16. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 5,9.